

رسانه های آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

«باید آگاه باشیم که یک رسانه عالی برای یک هدف رفتاری تدریس، نمی تواند برای اهداف دیگر نیز عالی باشد و یک رسانه عالی ممکن است در محیط آموزشی ضعیف خوب نتیجه ندهد.»

همچنین جذابیت، زیبایی، تازگی و حتی شایع شدن یک رسانه در سایر کشورها، نباید توجیهی برای استفاده از آن باشد جذابیت رسانه های جدید برای فراگیرانی که اولین بار با آن روبرو می شوند امر دائمی و پایدار نیست و این جذابیت به مرور زمان (حدود ۸ هفته) از بین می رود. پس: «روی جدید و نو بودن رسانه نباید بیش از اندازه تمرکز شود.»

تیم توسعه: مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشیار و دبیر علمی
نویسنده مطالب: دکتر طاهره اسلامی نشان مکتوبی آموزش

edustaff@kmu.ac.ir

آدرس پست الکترونیکی دانشیار

طراحی و تنظیم: زینت روانگرد

رویکرد وظیفه مدار: این رویکرد حکایت از این دارد که یادگیری صحیح عبارت است از ایجاد ارتباط بین اختصاص رسانه (مواد دیداری و شنیداری) و نیاز های وظیفه مورد نظر، وجود تناسب انواع مختلف رسانه ها با شرایط متفاوت ساختمان وظیفه. مثلاً، برای آموزش علائم، وظایف تمایزی و همین طور ساختارهای مفهومی از رسانه مناسب استفاده شود.

براون، لویزر و هارکلرود به طور خلاصه چند اصل عمومی را برای راهنمایی در انتخاب و استفاده از رسانه های آموزشی معرفی کرده اند:

- هیچ رسانه، رویه یا تجربه خاصی نمی تواند به تنهایی برای یادگیری بهترین باشد.

- در موقع انتخاب رسانه بایستی اطمینان یافت که رسانه منتخب، با اهداف رفتاری آموزشی هماهنگی دارد.

- بخاطر داشته باشید که استفاده موثر از یک رسانه در امر آموزش یک موضوع خاص، مستلزم شناخت کافی آن رسانه و داشتن مهارت لازم برای آن کار می باشد.

- متناسب بودن رسانه انتخابی با روش تدریس مورد استفاده

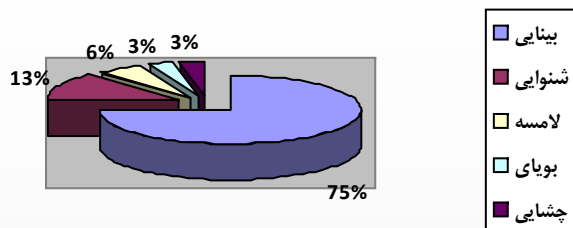
- متناسب بودن رسانه انتخابی با خصوصیات فراگیران

بنابراین برای انتخاب رسانه آموزشی مناسب باید به دو معیار اساسی توجه داشت:

۱. ماهیت هدف های یادگیری که باید تحقق یابند

۲. اختصاصات ساختی مورد نظر

سهم حواس در یادگیری

همانطور که مشاهده می شود، قسمت اعظم یادگیری در انسان از طریق حس بینائی و ۱۲٪ مجموع حواس بویائی - چشائی - لامسه است، با این حال تحقیقات نشان می دهد تقریباً ۶۰٪ از وقت فراگیران در مدارس ابتدائی و ۹۰٪ در مدارس متوسطه و دانشگاهها صرف گوش دادن می شود. بنابراین با استفاده از رسانه های آموزشی مناسب بایستی سهم یادگیری از طریق بینایی را افزایش داد.

اصول انتخاب رسانه های آموزشی

یکی از مباحث مطرح در تکنولوژی آموزشی نحوه انتخاب رسانه آموزشی مناسب است. معمولاً مدرسین با توده فزاینده ای از مواد دیداری و شنیداری مواجه هستند که اغلب انتخاب آن چیز هایی که بیشترین احتمال را در کمک به آنان در انجام وظیفه شان دارد کاری مشکل می نماید. در این قسمت رویکرد ها و نظریات مختلفی که در مورد انتخاب رسانه های آموزشی وجود دارد بررسی می شود.

رویکرد واقعیت مدار: بر این اساس یادگیری کامل فقط با استفاده از مواد دیداری و شنیداری صورت می گیرد که بیشترین نزدیکی با واقعیت را دارند بنابراین اشیاء واقعی بر عکس ها ترجیح داده می شوند و عکس ها برتر از طرح های دارای جزئیات مفصل هستند. بر طبق این نظر هر قدر اختصاصات مواد دیداری شنیداری با واقعیت، اشتراک بیشتری داشته باشد یادگیری آسانتر خواهد بود.

رسانه ها، هنگامی می توانند به عنوان رسانه های آموزشی در نظر گرفته شوند که پیام هایی را که حامل آنها هستند متضمن مقاصد آموزشی بوده و هدف تسهیل ارتباطات و یادگیری باشد.

از زمانی که آموزش شروع شده رسانه ها نیز وجود داشته اند و یکی از اولین رسانه ها، خود معلم بوده است.

در حال حاضر رسانه های آموزشی جزئی تفکیک ناپذیر از فرایند آموزش - یادگیری هستند و به کلیه امکاناتی اطلاق می شوند که می توانند شرایطی را در کلاس به وجود آورند که تحت آن شرایط شاگردان قادرند، اطلاعات، رفتار و مهارت های جدیدی را با درک کامل به دست آورند. تجارب متعدد نشان داده است که استفاده از رسانه ها در میزان یادگیری فراگیران تاثیر می گذارد و از طرف دیگر از طول زمان لازم برای آموزش می کاهد.

اصطلاح وسایل آموزشی یا وسایل کمک آموزشی اغلب اشتهاً مترادف رسانه های آموزشی بکار برده می شود. وسایل کمک آموزشی وسایلی هستند که درکنار رسانه های آموزشی برای تفهیم بهتر یا بیشتر موضوع برای فراگیران بکار می روند مانند استفاده از نقشه (وسیله کمک آموزشی)، برای تفهیم بهتر جغرافیا توسط معلم در کلاس درس.

بنابراین انتخاب و کاربرد صحیح وسایل کمک آموزشی می‌تواند نقش مهمی در فعالیت های یادگیری داشته باشد. یکی از مهمترین دلایل استفاده از وسایل کمک آموزشی نقشی است که حواس مختلف در یادگیری دارا هستند. سهم حواس مختلف در یادگیری در نمودار صفحه بعد نشان داده شده است.

با گسترش فناوری های جدید و ورود این فناوری ها به عرصه ی آموزش شرایط و موقعیت های یادگیری - یاددهی تغییر یافته است. اکثر مدرسین سعی می کنند که با استفاده ازچنین رسانه هایی محیط آموزشی خود را متنوع و جذاب نموده و سطح دانش، نگرش و مهارت فراگیران را افزایش دهند. بنابراین استفاده از رسانه ها در امر آموزش، به عنوان یکی ازمنابع یادگیری که باعث ارتقاء کیفیت یاددهی - یادگیری می شود همواره مورد توجه برنامه ریزان درسی و مدرسین می باشد.

اصطلاح رسانه از کلمه لاتین Media به معنای ما بین نشأت گرفته است؛ اصطلاحی که اشاره به هر چیزی دارد که اطلاعات را بین یک منبع و یک گیرنده منتقل می کند. بنابراین رسانه یک وسیله ارتباطی و یک منبع اطلاعاتی است. رسانه آموزشی (Instruction media)، ابزاری است برای ارائه آموزش به فراگیر و طبیعتاً جزیی از فرآیند آموزش است. به عنوان مثال رادیو، تلویزیون، طرح ها، مواد آموزشی چاپی، برنامه های کامپیوتری و خود معلمان می توانند رسانه های آموزشی را شامل شوند.

